

aktualności

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

BIULETYN INTERNETOWY

NR 2/2017 (128)

22 lutego

BIULETYN

Kujawsko-Pomorski
Ośrodek Doradztwa
Rolniczego
w Minikowie
89-122 Minikowo
tel. 52 386 72 00
www.kpodr.pl
sekretariat@kpodr.pl

SPIS TREŚCI

Wczesne nawożenie zbóż ozimych	1
Odmiany jęczmienia jarego i owsa	3
Szkodniki rzepaku	5
Wyniki pomiarów meteorologicznych	7
Notowania cenowe	7
Umowy na dostawę produktów rolnych	8
Znak „Produkt polski”	8
Zakładamy działalność gospodarczą	9
O produkcji owczarskiej w regionie	10
Komunikaty	11

KPODR zaprasza na konferencje

„Ochrona roślin sadowniczych”

23 lutego, Trzyszczyn

„Nowoczesne rozwiązania w hodowli drobiu grzebiącego”

27 lutego, Minikowo

„Nawożenie strategicznym czynnikiem wspomagającym uprawę”

27 lutego, Radziejów Kujawski

Szkolenie

„Zmiany w podatku VAT –
nowe zasady rozliczeń w 2017 roku”

28 lutego, Minikowo • 1 marca, Zarzeczewo

Więcej informacji na www.kpodr.pl.

PRODUKCJA ROŚLINNA

ZBOŻA

Wczesne nawożenie ozimin

Warunki pogodowe na razie sprzyjały dobremu przezimowaniu gatunków ozimin. Mamy nadzieję, że końcówka zimy i przedwiośnie nie przyniosą gwałtownych spadków temperatur i silnego wiatru bez okrywy śnieżnej i zboża ozime dotrą w dobrej kondycji do wiosny. Obecnie największym problemem jest zachwaszczenie tych plantacji, gdzie nie zastosowano jesienią herbicydów. Tak jak zboża, chwasty zimujące (zwłaszcza kapustowate) też miały dobre warunki rozwoju i będą dużą konkurencją. Dlatego zaraz po roztopach warto wejść w pole, by rozpoznać gatunki chwastów, które trzeba będzie zwalczać; im wcześniej, tym skuteczność zabiegów będzie większa.

Jednak na początek najważniejsze będzie uzupełnienie braków pokarmowych w zbożach, a zwłaszcza pierwsze wiosenne nawożenie azotem. Podejmując decyzję o wejściu w pole i ustalając wielkość dawki nawozu, należy wziąć pod uwagę stan roślin po przezimowaniu, poziom jesiennego nawożenia fosforowo-potasowego i magnezowe-

go, a także to, czy pole należy do obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenie azotanami (OSN).

W związku z powyższym:

- na OSN (w dokumentacji wniosków o płatności obszarowe działki ewidencyjne oznaczone literą A) nawozy azotowe, **w tym również nawozy wieloskładnikowe zawierające azot**, można zastosować najwcześniej 1 marca;
- nawozy naturalne (obornik, gnojówka, gnojowica, pomiot ptasi i inne) nie mogą być wywożone na pola wcześniej niż 1 marca;
- nie wolno nawozić pól pokrytych śniegiem lub zalanych wodą;
- nie wolno nawozić pól zmarzniętych do głębokości 30 cm;
- nie wolno nawozić podczas deszczu.

Jeżeli pole nie jest pokryte śniegiem, zalane lub zamrznięte, to już w lutym można stosować mineralne nawozy fosforowe, potasowe, magnezowe czy wapniowe, a na terenach nie należących do OSN – również nawozy azotowe.

Azot jest głównym składnikiem pokarmowym roślin, ale jednocześnie bardzo podatnym na straty w wyniku wymywania, ulatniania lub immobilizacji (wchłonięcia) przez mikroorganizmy glebowe. Jego ruchliwość w środowisku glebowym (a więc i pobieranie przez rośliny) jest wprost proporcjonalna do temperatury: im cieplej, tym jest bardziej dostępny dla roślin. Przy temperaturze nieprzekraczającej 0°C dostępność azotu jest praktycznie zerowa. Ważne jest zatem stosowanie go w takich dawkach i terminach, aby było to działanie racjonalne.

Pierwsze wiosenne zasilanie azotem ozimin jest najważniejszym zabiegiem agrotechnicznym warunkującym ich potencjalny plon. Wiosną zaleca się co najmniej dwukrotne nawożenie azotowe zbóż ozimych. Pierwszą dawkę azotu stosuje się w momencie wiosennego ruszenia wegetacji lub bezpośrednio przed tym terminem, drugą – tuż przed fazą strzelania w źdźbło. W niektórych technologiach, przy założeniu bardzo dużych plonów lub gdy rolnikowi zależy na wysokiej zawartości białka, daje się także trzecią (zwykle mniejszą od drugiej) dawkę przed kłoszeniem.

Wiosną pierwszej dawki azotu nie wolno opóźnić i należy go podać w formie dobrze rozpuszczalnej w wodzie (saletra amonowa itp. nawozy zawierające azot w postaci amonowej lub azotanowej). Mocznik zawiera formę amidową, z której rośliny mogą korzystać dopiero po jej hydrolizie do formy amonowej. O długości tego procesu decyduje przede wszystkim temperatura (od 2 dni przy 30°C, do ponad 21 dni przy 5°C). Zatem mocznik nie nadaje się do najwcześniejszego nawożenia ozimin wiosną.

Wysokość wiosennej startowej dawki azotu w zbożach ozimych zależy od następujących czynników:

- gatunek i odmiana zboża (pszenica i pszenżyto wymagają większych dawek niż żyto i jęczmień);

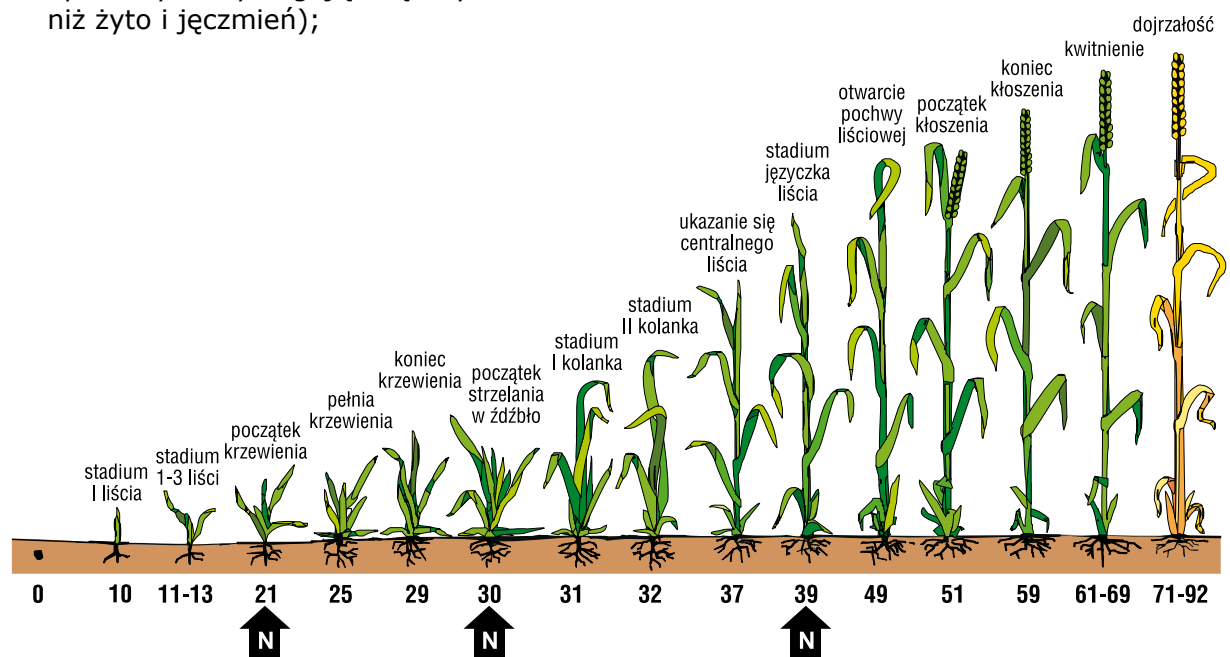
- termin siewu oziminy (im wcześniejszy, tym więcej pędów kłosośnych wytworzonych jesienią i tym mniejsze zapotrzebowanie azotu na dokrzewienie);
- przedplon – rodzaj, nawożenie, plonowanie (np. po dobrze nawożonym rzepaku czy po strączkowych dawkę azotu można zmniejszyć);
- rodzaj i jakość gleby (na lepszych glebach wyższe plony i nieco wyższe dawki azotu);
- planowana wysokość plonu (bardzo wysokie plony wymagają trzech dość dużych dawek azotu);
- zasoby wodne gleby (np. obfite opady w okresie jesienno-zimowym przy niezamarzniętym gruncie mogą „wypłukać” glebę z azotu).

Na poniższym schemacie pokazano trzy okresy największego zapotrzebowania zbóż na azot:

- pierwsza dawka wczesnowiosenna kończy tworzenie pędów (krzewienie), zwłaszcza przy później sianych oziminach, ale przede wszystkim niezbędna jest ze względu na budowanie kłosek i kwiatków, co decyduje o wielkości kłosa;
- druga dawka kończy budowę kłosa i chroni przed nadmierną redukcją pędów i kłosek w kłosie (tzw. wielki okres);
- trzecia dawka uzupełnia ewentualne niedobory oraz dostarcza azot dla wytworzenia odpowiedniej ilości białka.

Wysokie nawożenie azotem ma sens tylko wtedy, gdy rośliny są dobrze zaopatrzone we wszystkie pozostałe składniki pokarmowe oraz w wodę. Nadmierne nawożenie tym składnikiem zwiększa podatność na choroby i wyleganie, zachęca szkodniki do żerowania (zwłaszcza przy niedoborze potasu), może także pogorszyć jakość biologiczną ziarna.

Marek Radzimiński

Okresy największego zapotrzebowania zbóż na azot

Jaką odmianę wysiać wiosną?

JĘCZMIEN JARY

Poniżej podano plonowanie oraz cechy rolniczo-użytkowe odmian badanych w COBORU, na dwóch poziomach technologicznych (a_1 – technologia tradycyjna i a_2 – zwiększone nawożenie azotowe, dolistne nawożenie wieloskładnikowe, ochrona przed chorobami i wyleganiem).

Jęczmień jary uprawiany jest zarówno na paszę (w siewie czystym i mieszankach), jak i do celów browarniczych. Ważną wskazówką w wyborze odmiany są wymagania odbiorców. Jako przykład niech posłużą browarnicy; odbiorcy jęczmienia browarnego często określają, jakie konkretnie odmiany będą kontraktować czy skupować, ze względu na ich specyficzne właściwości niezbędne dla uzyskania określonej jakości siodu.

Ważniejsze cechy rolniczo-użytkowe odmian jęczmienia jarego (wg COBORU, 2014-2016)

ODMIANA	Plon		Zawartość białka	Wyleganie	Wyrównanie ziarna	Masa 1000 ziaren	Wartość browarna	Odporność na choroby				
	a_1	a_2						mączniak prawdziwy	plamistość siatkowa	rdza jęczmienia	rychno-sporozoa	ciemno-brunatna plamistość
	dt/ha											
Jęczmień browarny												
Baryłka	70,6	79,0	6	6	90	47,1	6,90	6	5	4	4	5
Britney	72,3	81,2	5	5	90	50,8	5,90	6	5	5	5	6
KWS Cantton	75,8	83,8	5	5	90	48,6	6,25	5	5	5	6	4
KWS Dante	73,7	81,8	4	6	89	47,9	6,10	6	5	5	5	6
KWS Fabienne	73,0	81,5	5	5	91	46,4	7,40	6	5	5	5	4
KWS Irina	74,8	83,1	4	6	90	48,8	6,80	6	5	5	5	5
KWS Orphelia	73,8	81,5	4	4	89	47,9	6,80	6	6	5	5	5
Nokia	73,1	80,2	4	6	88	49,6	6,55	6	5	5	5	5
Olympic	71,4	79,6	5	5	91	46,8	6,55	6	5	4	5	4
RGT Baltic	74,0	81,7	6	5	89	49,8	8,10	5	4	4	4	4
RGT Planet	78,3	86,0	5	4	91	50,1	7,80	5	4	5	5	5
Salome	73,8	81,1	5	5	90	49,3	5,85	5	5	5	5	6
Stratus	71,7	76,8	6	4	91	51,5	4,15	4	5	5	5	5
SU Lolek	73,3	80,1	5	5	89	49,1	6,85	6	5	5	5	6
Uta	72,6	82,2	6	5	91	54,2	7,95	5	4	5	4	6
Jęczmień pastewny												
Alianz	73,4	80,8	6	4	90	47,4	–	5	6	4	6	4
Argento	72,5	80,1	4	4	84	48,1	–	6	5	5	5	5
Atico	69,5	77,3	4	4	95	53,2	–	3	6	4	5	5
Basic	74,0	82,0	5	5	94	51,9	–	6	6	4	6	5
Ella	74,4	81,4	4	5	91	51,0	–	6	6	4	5	6
Fariba	70,5	77,8	6	6	84	47,8	–	6	4	4	5	5
Hajduczek	66,4	73,7	6	6	87	50,7	–	6	3	4	5	5
Iron	71,7	79,7	5	5	91	46,9	–	2	5	6	5	5
Kucyk	70,1	77,5	6	4	91	49,1	–	6	5	5	5	5
KWS Atrika	73,5	81,4	6	5	93	50,9	–	6	4	5	5	4
KWS Harris	76,2	85,5	5	5	87	48,3	–	6	5	5	5	4
KWS Olof	73,4	80,3	4	4	86	48,0	–	6	6	6	5	6
KWS Vermont	75,7	85,8	4	6	89	49,0	–	6	5	5	5	5
Natasia	72,9	80,6	4	4	90	50,2	–	4	5	5	5	4
Oberek	70,9	78,3	6	6	88	52,6	–	4	6	6	5	5
Paustian	73,7	82,7	4	6	92	49,3	–	5	5	5	6	5
Penguin	73,4	81,0	4	5	89	49,1	–	6	6	6	5	5
Podarek	71,7	79,7	5	5	89	49,9	–	3	6	6	5	6
Polonia	72,7	80,3	5	6	82	46,0	–	3	4	5	5	4
Radek	72,1	79,6	5	4	90	49,2	–	6	6	6	5	6
Ringo	72,6	81,2	5	5	85	49,6	–	5	4	5	5	5
Rubaszek	73,3	79,5	5	7	86	47,0	–	6	6	5	5	5
Skald	69,8	77,5	4	5	89	48,8	–	4	5	5	5	4
Soldo	75,0	83,1	5	6	92	53,1	–	6	6	5	5	6
Suweren	70,4	78,5	5	3	86	46,9	–	3	5	5	5	4

Dlatego wybierając odmianę z listy browarnych należy kierować się nie tyle plonowaniem, co takimi cechami, jak wartość browarnicza, wyrównanie, zawartość białka. W przypadku jęczmienia problemu plonowania praktycznie nie ma, ponieważ odmiany browarne plonują podobnie jak pastewne. W ogóle jako gatunek jęczmień cechuje się tym, że zróżnicowanie plonowania odmian praktycznie nie przekracza 10%.

OWIES

Tradycyjnie przyjmuje się, że owies lubi wilgoć i niższe temperatury, dlatego wiosną powinien być siany jako pierwsze zboże jare. Kiełkuje już w 2–3°C, choć optymalną temperaturą dla szybkiego początkowego rozwoju jest 5–7°C. Uprawiany jest zarówno w siewie czystym, jak i w mieszankach.

W przemyśle spożywczym owies służy do wyrobu płatków, kasz i otrąb. Ziarno nie nadaje się do wypieku chleba, bo nie zawiera glutenu, ale mąka owsiana często dodawana jest do ciasta chlebowego.

Owies ma wysoką wartość paszową. Jego ziarno jest najważniejszą paszą dla koni. Zwierzętami skarmia się także słomę owsianą ze względu na mniejszy niż w innych zbożach udział trudnostrawnego włókna. Jest więc jedną z podstawowych pasz objętościowych dla bydła, kóz i owiec. Płewy owsiane przewyższają wartością pokarmową słomę i są wykorzystywane również w żywieniu trzody chlewnej. Owies może być skarmiany także na zielono, sam lub w mieszankach np. poplonowych. Ze względu na właściwości fitosanitarne chętnie uprawiany jest w płodozmianach z dużym udziałem zbóż. W tabeli poniżej podano wyniki badań odmian owsa w COBORU Słupia Wielka w latach 2014–2016.

W naszym województwie lata 2015–2016 były suche. Aby lepiej orientować się, jak plonowały poszczególne odmiany, warto poznać wyniki porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego (PDO). Przedstawimy je w kolejnym biuletynie.

Marek Radzimierski

Ważniejsze cechy rolniczo-użytkowe odmian owsa (wg COBORU, 2014–2016)

ODMIANA	Plon ziarna	Udział łuski	Masa 1000 ziaren	Zawartość białka	Zawartość tłuszczu	Wysokość roślin	Odporność na wyleganie	Odporność na choroby				
								mączniak prawdziwy	rdza źdźbłowa	rdza owsa	helminto- sporozja	septorioza liści
dt/ha	%	g	%	cm								
Owies zwyczajny												
Arden	68,4	26,4	34,4	11,2	3,8	108	5	5	6	5	5	5
Berdysz	68,5	28,4	36,9	12,6	3,4	108	5	5	5	6	5	5
Bingo	71,0	23,8	42,4	11,8	4,8	107	6	5	5	5	5	5
Breton	69,6	26,2	37,9	12,8	3,7	105	5	5	5	5	5	5
Celer	67,4	30,6	39,4	–	–	100	3	6	4	7	4	5
Elegant	69,7	25,6	39,1	11,6	4,7	108	6	6	5	5	5	4
Furman	66,4	29,8	36,7	11,6	3,5	106	5	5	4	5	5	4
Haker	66,0	25,9	35,8	11,2	3,7	108	5	6	6	5	5	6
Harnaś	70,6	28,8	36,1	11,2	3,7	102	6	5	5	4	5	6
Komfort	71,5	27,2	37,7	11,7	5,2	102	5	5	4	4	5	5
Koneser	62,2	23,8	33,4	11,7	4,1	104	5	5	6	4	5	6
Krezus	67,5	29,2	35,8	11,5	4,7	103	6	5	5	5	5	5
Nawigator	69,9	24,2	41,5	12,3	4,9	104	6	5	6	6	5	5
Paskal	70,0	26,3	39,4	11,4	5,3	102	4	5	5	6	5	5
Romulus	70,6	27,1	39,5	11,6	4,7	104	3	4	4	4	5	4
Scorpion	69,3	25,8	42,6	12,3	3,7	105	5	4	4	6	5	5
Zuch	69,0	25,6	36,5	12,3	3,9	109	5	4	5	5	5	5
Owies nagonasienny												
Amant	50,5	2,7	26,9	13,9	8,8	100	3	5	5	6	4	5
Maczo	50,0	4,7	27,0	15,1	7,2	97	4	5	5	5	5	5
Nagus	51,6	2,8	26,3	15,4	8,1	108	6	6	4	5	5	5
Siwek	51,2	3,7	26,4	14,9	7,7	99	4	6	6	5	5	4

Wiosenne i luszczynowe szkodniki rzepaku

Tegoroczna wiosna jest dla nas jeszcze zagadką, jednak wieloletnie obserwacje pokazują, że częstą przyczyną niskich plonów rzepaku jest pojawienie się szkodników w okresie wegetacji roślin. Straty w plonie nasion mogą wynosić nawet do 50%. Dlatego ważna jest znajomość szkodników rzepaku i ich zwalczania.

Gdy temperatura gleby ustali się na poziomie 6–8°C, to z zarośli przy plantacjach zaczynają wychodzić pierwsze wiosenne szkodniki rzepaku (chowacz brukwiaczek i chowacz czterozębny, trochę później słodyszek rzepakowy i chowacz podobnik, na końcu pryszczarek kapustnik). Aby skutecznie, ekonomicznie i bez uszczerbku dla środowiska naturalnego, zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin niszczyć szkodniki, trzeba na bieżąco obserwować pole rzepakowe.

Już wczesną wiosną należy wystawić żółte naczynia chwytne na owady, gdyż pierwsze szkodniki mogą pojawić się tak wcześnie, że ich zauważenie bez tych pułapek będzie niemożliwe. Żółte naczynia na plantacji są środkiem pomocniczym i pierwszym źródłem informacji o ruszeniu nalotów owadów. Obserwacje służą do wyznaczenia tzw. progów szkodliwości, to jest określenia na plantacji liczby szkodników, której przekroczenie powoduje podjęcie decyzji o konieczności wykonania zabiegu insektycydem (tabela poniżej). Naczynia ustawia się w odległości 10–20 m od brzegu pola, od strony pasów brzeżnych (lasów, miedz czy stanowisk po rzepaku), skąd można spodziewać się największych nalotów owadów. Na średniej plantacji (2–4 ha) trzeba umieścić około 4 naczyń; im plantacja większa, tym więcej. Naczynia napełnia się do połowy wodą, dodając podczas przymrozków kilka łyżek płynu do odmarzania szyb, natomiast po ustąpieniu przymrozków kilka kropel płynu do mycia naczyń, który redukuje napięcie powierzchniowe i utrudnia szkodnikom wydostanie się z pułapki. Wysokość umieszczenia naczyń należy dopasować do wysokości roślin na plantacji tak często, jak to konieczne. Tylko wtedy, gdy pułapki „rosną” wraz

z łanem rzepaku, można liczyć na otrzymanie wiarygodnych wyników. Aby zapobiec przelewaniu się wody z naczynia chwytne podczas deszczu, trzeba wykonać kilka małych otworów pod górną krawędzią.

Najwcześniej wiosną rzepak jest atakowany przez **chowacza brukwiaczka** – bezpośrednio po ruszeniu wegetacji, gdy temperatura gleby wzrośnie do około 6°C. Początek składania jaj w zależności od pogody przypada na marzec. Jaja są składane najczęściej do głównego pędu, nieco poniżej pąka kwiatowego, później czasami do pędów bocznych. Po 24 godzinach od złożenia jaj tkanka pęcznieje i staje się gąbczasta. Po 10–12 dniach wskutek żerowania larw wewnątrz łodygi tworzy się pusta komora. W tym miejscu łodyga wygina się zygawkowato i pęka. Na roślinach porażonych przez brukwiaczka kwiatostany są rozstrzelone, nierówno kwitną, słabo zawiązują luszczyny i dojrzewają nierównomiernie.

Innym, występującym nieco później, szkodnikiem łodygowym jest **chowacz czterozębny**. Szkodnik ten występuje powszechnie na polach po ubiegłorocznym rzepaku i na brzegach zadrzewień. Wkrótce po wznowieniu wegetacji samice składają jaja w nerwy liściowe i pędy. Larwy żerują do końca rozwoju luszczyn, najpierw w ogonku liściowym, a następnie drążą chodniki w rdzeniu łodygi. W jednej roślinie może żerować od kilku do kilkudziesięciu larw. Zaatakowana roślina nie wykazuje początkowo żadnych objawów. Natomiast przy silnym uszkodzeniu następuje zahamowanie wzrostu roślin, żółknięcie i zaginanie liści. Osłabione pędy łamią się na wietrze.

Spośród wielu gatunków owadów żerujących na rzepaku, najgroźniejszym w Polsce jest **słodyszek rzepakowy**. Choć rozpoznanie chrząszczy tego owada nie sprawia trudności żadnemu plantatorowi, to jednak szkodnik ten ciągle wyrządza duże straty. Słodyszek rzepakowy należy do rodziny luszczynkowatych. Jest owalnym czarnym chrząszczem o zielononiebieskawym połysku, wielkości 1,5–2,5 mm. Pojawia się wiosną, gdy temperatura gleby wynosi 10–11°C. Początkowo odżywia się pyłkiem i nektarem kwiatów roślin różnych gatunków. Gdy temperatura osiągnie 15°C, a wegetacja roślin

Chowacz brukwiaczek

Chowacz czterozębny

Słodyszek rzepakowy

Progi ekonomicznej szkodliwości wiosennych i luszczynowych szkodników rzepaku ozimego

Szkodnik	Termin obserwacji	Próg szkodliwości
Chowacz brukwiaczek	marzec	10 chrząszczy w żółtym naczyniu w ciągu kolejnych 3 dni lub 2–4 chrząszczy na 25 roślinach
Chowacz czterozębny	przełom marca i kwietnia	20 chrząszczy w żółtym naczyniu w ciągu 3 dni lub 6 chrząszczy na 25 roślinach
Słodyszek rzepakowy	zwarty kwiatostan	1 chrząszcz na roślinie
	luźny kwiatostan	3–5 chrząszczy na roślinie
Chowacz podobnik	przełom kwietnia i maja	4 chrząszcze na 25 roślinach
Pryszczarek kapustnik	od początku opadania płatków kwiatowych	1 owad dorosły na 4 roślinach

rzepaku osiąga fazę początku rozwoju pąków kwiatowych, słodyszek nalatuje na plantacje rzepaczane. Chrząszcze przegryzają pąki, aby dostać się do pyłku kwiatowego, którym się żywią. Powstałe w ten sposób uszkodzenia powodują usychanie i opadanie pąków. Efektem żerowania we wczesnym stadium rozwoju pąka kwiatowego są same szypułki kwiatowe, bez zawiązanych łuszczyn. Najgroźniejszy dla upraw jest słodyszek żerujący na roślinach rzepaku w fazie zwartego kwiatostanu. Największe uszkodzenia powstają w niewyrośniętych jeszcze pąkach kwiatowych, ponieważ samice wygryzają w nich dość duży otwór, by dostać się do nasady pylników, gdzie składają pojedynczo jaja. Po kilku dniach wylęgają się larwy, których głównym pożywieniem jest pyłek kwiatowy i nektar.

Termin nalołu słodyszka na rzepak zależy od przebiegu pogody. Inwazja może nastąpić już w połowie marca albo dopiero na początku maja. Główny nalot słodyszka poprzedzony jest zwykle lotem mniejszej liczby chrząszczy, które początkowo gromadzą się na brzegach pól. Jednak trzeba pamiętać, że im bardziej zwarty pąk, tym większe straty powodowane przez tego szkodnika. Kwitnący rzepak nie jest już narażony na szkody wyrządzane żerem chrząszczy; w tym stadium rozwoju roślin słodyszek może nawet przyczynić się do lepszego zapylenia rzepaku, poprzez przenoszenie pyłku i nektaru kwiatowego.

Chowacz podobnik jest szkodnikiem łuszczynowym, a pierwsze jego naloty na rzepak następują w okresie tworzenia się pąków kwiatowych. Najintensywniejszy nalot odbywa się w temperaturze powietrza powyżej 20°C. Chrząszcze żerują w kwiatach razem ze słodyszkami i nie są szkodliwe dla roślin. Dopiero podczas zawiązywania się łuszczyn samice wygryzają w nich otworki i składają jaja. Larwa może zniszczyć 3–5 nasion. Objawem obecności szkodnika jest lekkie zgięcie łuszczyny w miejscu złożenia jaja oraz wygryziony otwór, którym dorosła larwa opuszcza łuszczynę.

Kontrolowanie nalołu szkodników jest bardzo trudne (chrząszcze spadają na ziemię już przy najlżejszym wstrząsie), więc oznaczenie progu szkodliwości jest praktycznie niewykonalne. Dlatego insektycydy należy stosować kierując się wiedzą i doświadczeniem w zakresie pojawów chowacza podobnika w danym regionie uprawy oraz wskazówkami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Rośliny rzepaku uszkodzone przez chowacza podobnika narażone są na inwazję kolejnego szkodnika łuszczynowego – **pryszczarka kapustnika**. Samice tej muchówki składają jaja do młodych łuszczyn, a także starszych, wcześniej uszkodzonych przez chowacza. Wylęgłe larwy (do 20 w jednej łuszczynie) wysysają soki z młodych nasion oraz ze ścian łuszczyn. W konsekwencji łuszczyny grubieją, wykręcają się, pękają i osypują. Pryszczarek zasiedla głównie brzegi pól (do 500 m), często poprzez graniczącą zeszłoroczną plantację rzepaku. Dlatego w czasie początkowego nalołu chowacza podobnika i ataku pryszczarka kapustnika może wystarczyć zabieg na pasach brzegowych plantacji.

Rośliny rzepaku niszczone przez szkodniki są bardziej narażone na porażenie chorobami grzybowymi, zatem zwalczanie szkodników niszczy również potencjalne ogniska chorób. Prawidłowa ochrona przed inwazją szkodników w dużym stopniu wpływa na wielkość i jakość plonu nasion, ważne są więc częste lustracje plantacji.

Zabiegi zwalczające szkodniki rzepaku należy wykonywać zgodnie z sygnalizacją, w okresie odpowiednim dla występowania danego szkodnika, po zakończeniu oblotu pszczoł, przestrzegając prewencji. W przypadku masowego wystąpienia szkodników zabieg trzeba powtórzyć insektycydem z innej grupy chemicznej. Rozwój odporności szkodnika na dany środek spowodowany jest najczęściej stosowaniem przez długi okres insektycydów z jednej grupy chemicznej. Intensywniejszej ochrony przed szkodnikami wymagają plantacje do 5 ha, położone w pobliżu ubiegłorocznych upraw rzepaku oraz graniczące z zaroślami czy zagajnikami. Plantacje wielkoobszarowe mogą być chronione tylko w pasie brzeżnym. Do zabiegu trzeba dobierać preparaty skuteczne w danej temperaturze. Należy ściśle przestrzegać etykiety – instrukcji stosowania insektycydu.

Wiosenne obserwacje nalołu szkodników na rzepak trzeba wykonywać często, co 1–3 dni, najlepiej o tej samej godzinie w ciągu dnia. Dopiero po przekroczeniu progu szkodliwości szkodnika należy niszczyć go metodą chemiczną. Aktualne informacje o środkach ochrony roślin dopuszczonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi do obrotu i stosowania w Polsce dostępne pod adresem: <http://www.minrol.gov.pl/Informacje-branzowe/Wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin>.

Maria Sikora

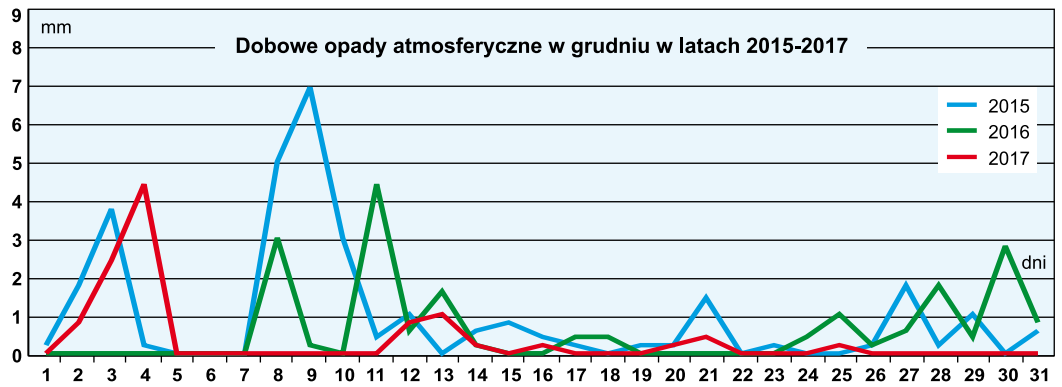
Chowacz podobnik

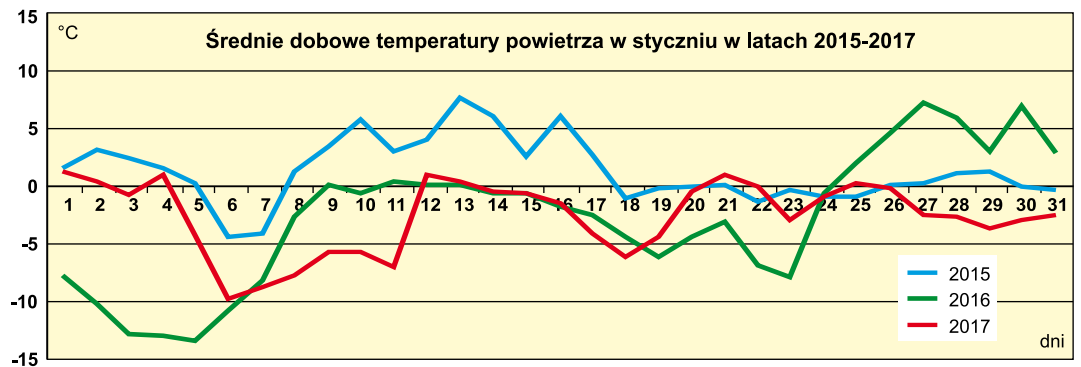
Objawy żerowania pryszczarka kapustnika

Opady stycznia

Temperatury stycznia

Pomiary prowadzono w stacji meteorologicznej w Minikowie koło Nakła nad Notecią.

opracowanie: Natalia Narewska

EKONOMIKA

Ceny produktów rolnych i nawozów mineralnych

PRODUKT	ŚREDNIA 2016	STYCZEŃ 2017
CENY TARGOWISKOWE PODSTAWOWYCH PRODUKTÓW ROLNYCH*, zł/dt		
pszenica	74,50	77
żyto	56,64	-
jęczmień	69,58	71
pszenżyto	64,92	68
ziemniaki	96,83	82
CENY SKUPU ŻYWCA NETTO*, zł/kg		
żywiec wieprzowy	4,31	4,50
maciory	2,81	3,57
żywiec wołowy	7,33	7,52
krowy	5,02	5,07
CENY SKUPU ZBÓŻ NETTO*, zł/dt		
pszenica konsumpcyjna	62	66
pszenica paszowa	61	62
żyto konsumpcyjne	50	52
pszenżyto paszowe	54	57
jęczmień konsumpcyjny	54	58
jęczmień paszowy	55	57
CENY NAWOZÓW MINERALNYCH NETTO, zł/dt		
saletra amonowa 34%	114,83	107
mocznik 46%	134,17	97
superfosfat wzbogacony 40%	141,50	77
sól potasowa 60%	146,00	138
Polifoska 6	162,00	150

* na podstawie „Systemu Notowań” KPODR Minikowo: www.ceny.kpodr.pl

opracowanie: Michalina Jopek

Umowy na dostawę produktów rolnych

Od 11 lutego 2017 roku nabywanie przez przedsiębiorców produktów rolnych bez wymaganych lub niespełniających warunków umów skutkuje nałożeniem przez Agencję Rynku Rolnego sankcji w formie kary pieniężnej w wysokości 10% wartości produktów zakupionych wskutek wadliwej umowy. Na obowiązek uiszczenia kary pieniężnej oraz jej wysokość nie będą miały wpływu ani odstąpienie od umowy, ani zmniejszenie jej wartości (np. poprzez wystawienie faktury korygującej).

Dotyczy to umów na każde dostarczenie produktów rolnych do pierwszego nabywcy (m.in. zbóż, cukru, suszu paszowego, nasion, chmielu, tytoniu, owoców i warzyw, produktów z przetworzonych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj, mięsa drobiowego, produktów pszczołich, wina, alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego) – z wyłączeniem sprzedaży bezpośredniej przez producentów. W przypadku, gdy pierwszym nabywcą nie jest przetwórcza, umowa między kolejnymi nabywcami również zawierana jest na piśmie.

Obowiązek zawierania pisemnych umów na dostawę produktów rolnych ma na celu usprawnianie współpracy w łańcuchu dostaw żywności poprzez wzmocnienie pozycji producenta.

Jak powinna wyglądać umowa?

Umowa na dostawę produktów rolnych musi być sporządzona w formie pisemnej przed dostawą. Powinna zawierać w szczególności następujące elementy:

1. Cena do zapłaty za dostawę. Cena określona w umowie jest niezmienna lub obliczana na podstawie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki zmian warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych.
2. Ilość i jakość produktów. Umowa powinna określać ilość i parametry jakościowe dostarczanych produktów rolnych wraz z terminem realizacji dostaw.
3. Okres obowiązywania umowy. Umowa może być sporządzona na czas ograniczony lub nieograniczony. Powinna zawierać klauzulę dotyczącą rozwiązania umowy. Obecnie nie jest uregulowany minimalny okres obowiązywania umowy.
4. Szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności.
5. Ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych.
6. Przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

Wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych, zawieranych przez producentów, odbiorców, przetwórców lub dystrybutorów, w tym elementy powyżej określone, są swobodnie negocjowane pomiędzy stronami.

Piotr Sawa

Znak „Produkt polski”

Od 1 stycznia 2017 roku wprowadzono nowe regulacje dotyczące znakowania środków spożywczych informacją „Produkt polski”, wraz z określeniem wzoru znaku. Regulacje te dają możliwość producentom podawania w oznakowaniu środków spożywczych informacji dotyczących krajowego pochodzenia wytwarzanego produktu w odniesieniu nie tylko do miejsca wyprodukowania, ale również w odniesieniu do użytych składników.

W etykietowaniu produktów można zawrzeć informację „Produkt polski”, jeżeli produkcja, uprawa lub hodowla, w tym zbiory, dojenie w przypadku krów, owiec i kóz, odbyły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku mięsa – dodatkowo wymaga się, aby zostało pozyskane ze zwierząt urodzonych, chowanych i ubitych na terytorium naszego kraju.

Natomiast w przypadku produktu przetworzonego trzeba spełnić jednocześnie kilka warunków. Musi on pochodzić z surowców polskich i zostać wyprodukowany na terytorium Polski. Od tej reguły są pewne odstęp-

stwa. Towar będzie uznawany za polski, jeśli do jego produkcji użyto nie mniej niż 75% rodzimych składników i jeśli składników zagranicznych nie można było zastąpić polskimi.

Podanie informacji „Produkt polski” bądź zamieszczenie znaku graficznego zawierającego tę informację określono w rozporządzeniu MRiRW z 16 grudnia 2016 roku w sprawie wzoru znaku graficznego zawierającego informację „Produkt polski” (DzU z 2016 r. poz. 2148). Stosowanie oznakowania „Produkt polski” jest dobrowolne, jednakże wiąże się z przestrzeganiem przepisów i jako element oznakowania podlega kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Piotr Sawa

Zakładamy działalność gospodarczą

Od 13 marca do 11 kwietnia 2017 roku Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa będzie przyjmowała wnioski o przyznanie 100 tys. zł premii na rozpoczęcie działalności pozarolniczej. O premię będą mogli ubiegać się rolnicy, domownicy, małżonkowie rolnika, którzy m.in. podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej od 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Pomoc przyznaje się, jeżeli gospodarstwo rolne ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro i jest położone w miejscowości znajdującej się na terenie:

- gminy wiejskiej, lub
- gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

Ponadto w roku złożenia wniosku lub co najmniej w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano rolnikowi, jego małżonkowi lub współposiadaczowi gospodarstwa jednolitą płatność obszarową do użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa.

Firma, która zostanie założona dzięki temu wsparciu, może zajmować się m.in. przetwórstwem i sprzedażą produktów nierolniczych; rzemiosłem; rękodzielnictwem; turystyką wiejską; usługami opieki nad dziećmi, osobami starszymi, niepełnosprawnymi; a także działalnością informatyczną, architektoniczną i inżynierską; usługami rachunkowości, księgowymi, audytorskimi, technicznymi; działalnością weterynaryjną.

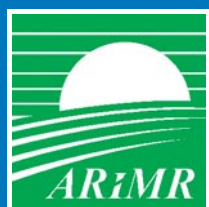
Koszty związane z realizacją operacji muszą stanowić co najmniej 100% kwoty premii, w tym planowane wydatki inwestycyjne w środki trwałe muszą wynosić kwotowo co najmniej 70% kwoty premii. Kosztem kwalifikowalnym jest także podatek od towarów i usług VAT. W ramach poddziałania możliwy jest wyłącznie zakup nowych maszyn, urządzeń oraz nowego wyposażenia niezbędnego do wykonywania określonego rodzaju działalności gospodarczej.

Każdy wniosek zostanie poddany ocenie punktowej. Na podstawie liczby przyznanych punktów ustalona będzie kolejność przyznawania pomocy w poszczególnych województwach. Punkty można otrzymać m.in. w przypadku, gdy ubiegający się o pomoc będzie miał w dniu złożenia wniosku nie więcej niż 40 lat. Ponadto brana pod uwagę będzie skala bezrobocia w powiecie, w którym realizowane będzie przedsięwzięcie oraz to, czy podjęta działalność gospodarcza będzie innowacyjna, a także liczba utworzonych nowych miejsc pracy. Jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uzyska co najmniej 4 punkty, wydawana jest imienna decyzja o przyznaniu pomocy. W przypadku podmiotów, które uzyskały mniej niż 4 punkty, przyznania pomocy odmawia się w drodze decyzji administracyjnej.

Należy pamiętać, że rolnik musi dokonać rejestracji pozarolniczej działalności gospodarczej w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Ponadto zobowiązuje się do podlegania ubezpieczeniu społecznemu w ZUS do dnia upływu okresu związania celem.

Szczegółowe informacje i dokumenty aplikacyjne znajdują się na stronie ARiMR (<http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2014-2020/>).

Piotr Sawa

Portal Ogłoszeń ARiMR

Wybór oferty na wykonanie inwestycji, tj. wykonanie robót budowlanych oraz dostawę towaru lub usługi w ramach PROW 2014-2020 tylko w trybie konkurencyjnym.

W celu zapewnienia Wnioskodawcom/Beneficjentom PROW 2014-2020 możliwości wywiązania się z obowiązku wyboru oferty w trybie konkurencyjnym, ARiMR udostępni specjalny portal, na którym Wnioskodawcy/Beneficjenci działań/poddziałów/typów operacji oraz pomocy technicznej, realizowanych w ramach PROW 2014-2020, będą zobowiązani zamieszczać zapytania ofertowe

na wykonanie robót budowlanych, usługi lub dostawę maszyn czy urządzeń niezbędnych do wykonywania określonego rodzaju działalności.

Portal będzie dostępny **od 18 marca 2017 roku** pod adresem: www.portalogloszen.arimr.gov.pl

Wszelkie informacje dostępne są na stronie www.arimr.gov.pl.

Informacji udzielają:

Magdalena Siewkowska – tel. 52 386 72 26
e-mail: magda.siewkowska@kpodr.pl

Alicja Lisiecka – tel. 52 386 72 26
e-mail: alicja.lisiecka@kpodr.pl

**Szkolenie
Minikowo
25 stycznia**

O produkcji owczarskiej w regionie

25 stycznia 2017 roku w Minikowie odbyło się szkolenie „Aktualna sytuacja i zagadnienia produkcji owczarskiej w województwie kujawsko-pomorskim”. Uczestnikami byli hodowcy owiec, członkowie Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Bydgoszczy. Przybyłych przywitał Roman Sass, dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

Aleksander Bomberski

Jako pierwszy wystąpił Aleksander Bomberski z KPODR w Minikowie, który omówił zasady tworzenia grup operacyjnych w ramach działania „Współpraca” oraz założenia **Sieci Innowacji w Rolnictwie i na Obszarach Wiejskich**.

Józef Baran

Następnie zabrał głos dyrektor RZHOiK – Józef Baran, podsumowując dotychczasowe **działania związku**. RZHOiK prowadzi księgi i ocenę hodowlaną dla 6 ras owiec: merynosa polskiego, merynosa polskiego w starym typie, merynosa polskiego barwnego, owcy pomorskiej, czarnogłówki i berrichon du cher – razem stanowi to około 5 tys. sztuk, w tym 3760 owiec objętych ochroną zasobów genetycznych. Związek prowadzi działalność gospodarczą; organizuje skup i sprzedaż wełny owczej potnej (ok. 30 ton rocznie) oraz sprzedaż jagniąt i owiec poselekcyjnych. Jeśli chodzi o wielkość eksportu, to w 2016 roku pojawiła się tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem wcześniejszym. W województwie kujawsko-pomorskim utrzymywanych jest około 8 tys. owiec, które są obsługiwane przez związek, z czego 5 tys. jest objętych oceną użyteczności. Członkowie RZHOiK zorganizowani są w trzech kołach: toruńskim, włocławskim i bydgoskim.

Mariusz Dobies

Kolejny wykładowca, Mariusz Dobies z firmy Trouw Nutrition, opowiedział o swoich doświadczeniach zdobytych podczas międzynarodowego szkolenia w Hiszpanii oraz potwierdził znaczenie tworzenia w innych województwach grup operacyjnych zajmujących się tematyką małych przeżuwaczy. Następnie omówił **zalecenia żywieniowe dla jagniąt** i produkty swojej firmy. Preparaty mlekozastępcze przeznaczone są zarówno do odchowu, jak i tuczu koźląt i jagniąt. Składają się z substancji zakwaszających, które stymulują odporność i rozwój kosmków jelitowych oraz stabilizują florę bakteryjną w jelitach. Hiszpańskie doświadczenia przeniesiono na polskie realia. Ciekawym dodatkiem do paszy okazały się całe ziarna kukurydzy, które mogą być wykorzystane przez małe przeżuwacze. Oprócz tego skład startera jest bardzo urozmaicony i zachęcający młode do wcześniejszego pobierania paszy, już po 2–4 tygodniach życia.

Regionalny Związek Hodowców Owiec i Kóz w Bydgoszczy od lat współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Wszystkich zainteresowanych zapraszamy **1-2 lipca 2017 roku** do Minikowa na **Regionalną Kujawsko-Pomorską Wystawę Zwierząt Hodowlanych**, gdzie prezentowane będą między innymi owce i kozy.

tekst i fot. Anna Mońko

KONKURS
dla rolnikówBezpieczne Gospodarstwo
Rolne

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wraz z współorganizatorami zaprasza rolników do udziału w XV edycji Ogólnokrajowego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”. Zgłoszenia prosimy kierować do Oddziału Regionalnego KRUS w Bydgoszczy – termin **31 marca 2017 roku**, lub do Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego KPODR – termin **29 marca 2017 roku**.

Formularz zgłoszeniowy, regulamin konkursu, arkusz oceny podane są na stronie internetowej KRUS: www.krus.gov.pl.

GRYPA
PTAKÓWKomunikat Kujawsko-Pomorskiego
Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii

Inspekcja Weterynaryjna monitoruje sytuację epizootyczną dotyczącą wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), na bieżąco prowadzi analizę ryzyka występowania wirusa grypy ptaków oraz prowadzi od kilku miesięcy działania prewencyjne w celu zminimalizowania zagrożenia i ochrony ferm drobiu przed chorobą.

Przypominamy o obowiązku przestrzegania przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2016 r. w sprawie zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków (DzU 2016, poz. 2091) – między innymi:

- utrzymywanie ptaków w zamknięciu;
- zgłaszanie swoich hodowli do powiatowych lekarzy weterynarii (obowiązuje wszystkich posiadaczy drobiu i innych ptaków, niezależnie od liczby posiadanych sztuk);
- przestrzeganie zasad bioasekuracji;

- powiadamianie organów Inspekcji Weterynaryjnej o wystąpieniu objawów chorobowych lub padnięć u drobiu i ptaków.

Nieprzestrzeganie przepisów będzie skutkowało nakładaniem kar administracyjnych.

Do tej pory wykryto już sześć przypadków grypy ptaków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego:

1. Jezioro Sępoleńskie
gm. Sępólno Krajeńskie
2. Lewy brzeg Drwęcy w Golubiu-Dobrzyniu
gm. Golub-Dobrzyń
3. Jezioro Gopło w Kruszwicy
pow. inowrocławski
4. Jezioro Sępoleńskie
gm. Sępólno Krajeńskie
5. Rozgarty, gm. Zławieś Wielka
pow. toruński
6. Łojewo, gm. Inowrocław

na podstawie:
www.wiw.bydgoszcz.pl/aktualnosci

